

CRNA GORA

MINISTARSTVO KAPITALNIH INVESTICIJA

**IZVJEŠTAJ
O ZAVRŠENIM PREGOVORIMA O ZAKLJUČIVANJU
SPORAZUMA O PRUŽANJU VAZDUHOPLOVNIH USLUGA IZMEĐU
VLADE CRNE GORE I VLADE DRŽAVE KUVAJT**

Vlada Crne Gore je na sjednici od 2. novembra 2022.godine utvrdila Predlog Osnove za vođenje pregovora o zaključenju Sporazuma o vazдушnom saobraćaju sa Državom Kuvajt.

Za članove delegacije za vođenje pregovora određeni su: Milica Mićunović, načelnica Direkcije za vazduhoplovstvo u Ministarstvu kapitalnih investicija, šef delegacije, Belma Hasanović, samostalna savjetnica u Ministarstvu kapitalnih investicija, Vuk Rakočević, direktor Generalnog Direktorata za međunarodne pravne poslove u Ministarstvu vanjskih poslova, Milica Vuković, samostalna savjetnica u Ministarstvu vanjskih poslova, Marijana Vukčević, savjetnica za međunarodnu saradnju u Agenciji za civilno vazduhoplovstvo, Dragan Popovic, šef odjeljenja komercijalne strategije, mreže, upravljanja prihodima i distribucije u Air Montenegro.

Delegaciju Države Kuvajt predvodio je gđin. Abdullah Al Rajhi, Direktor Sektora za vazdušni saobraćaj-Generalni direktorat civilnog vazduhoplovstva, šef delegacije gđin. Yousef Al Fouzan, generalni direktor Agencije za civilno vazduhoplovstvo, gđin. Abdulmohsen Alfares, Prvi sekretar za Pravne poslove u Ministarstvu vanjskih poslova, gđin. Ahmad Ashkanani, Istraživač vazdušnog saobraćaja u Generalnom Direktoratu civilnog vazduhoplovstva, gđin. Hajar Mohammed AlKandri, koordinator prve administrativne transakcije u Generalnom Direktoratu civilnog vazduhoplovstva.

Pregovori su održani u Podgorici 8. novembra 2022. godine. u srdačnoj i prijateljskoj atmosferi i obje delegacije su izrazile želju za daljom promocijom vazduhoplovnih odnosa u duhu saradnje i potpunog razumijevanja u cilju zajedničkog interesa.

Konstatovano je da su Crna Gora i Država Kuvaj članice Konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu, potpisane u Čikagu, 7. decembra 1944. godine i kao takve obavezale se da ispunjavaju pravila o vazдушnom prostoru, bezbednosti vazduhoplova, sigurnosti vazduhoplovstva kao i ostala detaljna prava država stranaka u vezi vazdušnog prometa.

Predmet pregovora bilo je regulisanje vazdušnog saobraćaja u cilju razvijanja međusobne saradnje i uspostavljanja direktne avio linije između pomenutih zemalja, kao i u drugim oblastima od obostranog interesa. Riječ je o sporazumu koji je tipskog karaktera i primjenjuje se u civilnom vazduhoplovstvu. Usaglašeni su stavovi koji sadrže ista ili slična rješenja kao i drugi sporazumi koji regulišu ovu oblast. U najvećem dijelu odnose se na bezbjednost, sigurnost, tarife, code share, kapaciteti, naknade korisnika i direktnog tranzita.

Shodno članu 10 Zakona o zaključivanju i izvršavanju međunarodnih ugovora ("Službeni list Crne Gore", broj: 77/08 od 16.decembra 2008.godine), propisano je da delegacija Crne Gore može, u izuzetnim slučajevima, a po posebnom odobrenju Vlade, prihvatiti odredbu u međunarodnom ugovoru kojom se utvrđuje da će se taj ugovor ili pojedine njegove odredbe privremeno primjenjivati prije njegovog stupanja na snagu.

Razgovori su održani u prijateljskoj i konstruktivnoj atmosferi. Delegacije su potvrdile posvećenost nastavljanju dijaloga i saradnje u oblasti vazdušnog saobraćaja u cilju potpisivanja ovog sporazuma.

Imajući u vidu globalnu situaciju (rat u Ukrajni, sankcije sa Ruskom federacijom, predstojeću energetska krizu) Crna Gora kao turistička zemlja, potpisivanjem ovakve vrste dokumenata ima šansu da privuče što veći broj turista kako bi isti dostigao nivo od 2019. godine koja je bila rekordna.

S tim u vezi, da resorno ministarstvo nije u mogućnosti da ubrza interne procedure kao i vrijeme trajanja (ratifikacija u Parlamentu, objavljivanje u Službenom listu) predlažemo da Vlada Crne Gore prihvati privremenu primjenu Sporazuma o vazdušnom saobraćaju, kako bi za narednu ljetnju turističku sezonu uspostavili redovni vazdušni saobraćaj između zemalja potpisnica ovog sporazuma. Neophodno je da Vlada Crne Gore prihvati privremenu primjenu pomenutog pravnog akta sve dok obje strane ne završe sve procedure.

AIR SERVICES AGREEMENT

BETWEEN

THE GOVERNMENT OF

THE STATE OF KUWAIT

AND

THE GOVERNMENT OF

MONTENEGRO

Air Services Agreement
Table of Contents

Preamble	
Article 1	– Definitions
Article 2	– Applicability of the Convention
Article 3	– Granting of Rights and Privileges
Article 4	– Designation and Authorization
Article 5	– Revocation, Limitation and Imposition of Conditions
Article 6	– User Charges
Article 7	– Exemptions from Custom Duties and other Charges
Article 8	– Financial Provisions
Article 9	– Technical and Commercial Representation
Article 10	– Entry and Clearance Regulations
Article 11	– Capacity Provisions
Article 12	– Timetable Submission and Slots
Article 13	– Information and Statistics
Article 14	– Establishment of Tariffs
Article 15	– Aviation Safety
Article 16	– Aviation Security
Article 17	– Consultations and Modifications
Article 18	– Settlement of Disputes
Article 19	– Termination
Article 20	– Conformity with Multilateral Conventions
Article 21	– Leased
Article 22	– Code-Share Operation
Article 23	– Registration
Article 24	– Entry into Force
Annex	– Route Schedule

AIR SERVICES AGREEMENT
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE STATE OF KUWAIT
AND
THE GOVERNMENT OF MONTENEGRO

The Government of the State of Kuwait and the Government of Montenegro hereinafter called the Contracting Parties,

Desiring to foster the development of Air Services between the State of Kuwait and of Montenegro and to promote in the greatest possible measure international co-operation in this field,

Desiring to apply to these services the principles and provisions of the Convention on International Civil Aviation and of the International Air Services Transit Agreement opened for signature at Chicago on the seventh day of December 1944,

Desiring to ensure the highest degree of safety and security in international air services and reaffirming their grave concern about acts or threats against the security of aircraft, which jeopardize the safety of persons or property, adversely affect the operation of air services, and undermine public confidence in the safety of civil aviation.

Have agreed as follows:

ARTICLE 1
DEFINITIONS

For the purpose of this Agreement, unless the text otherwise requires:

- a) "**Aeronautical Authorities**" means in the case of the State of Kuwait, the Directorate General of Civil Aviation, and in the case of Montenegro Ministry of Capital and Investments and Civil Aviation Agency, or in both cases any other person or agency authorised to perform the functions exercised at present by the said authorities;
- b) "**Agreed Services**" means scheduled air services on the routes specified in the Annex to this Agreement for the transport of passengers, cargo and mail in accordance with the agreed capacity entitlements;
- c) "**Agreement**" means this Agreement, its Annex, and any amendments thereto;
- d) "**Air Service**", "**International Air Service**", "**Stop for Non-Traffic Purposes**" and "**Airline**" shall for the purpose of this Agreement, have the meaning laid down in Article (96) of the Convention;
- e) "**Air Transportation**" means the public carriage by aircraft of passengers, baggage, cargo and mail, separately or in combination, for remuneration or hire;
- f) "**Convention**" means the Convention on International Civil Aviation opened for signature at Chicago on the seventh day of December 1944, and includes any annex

adopted under Article (90) of that Convention and any amendment of the Annexes or Convention under Articles (90) and (94) thereof so far as these Annexes and amendments have been adopted by both Contracting Parties;

- g) **"Designated Airline"** means any airline that one Contracting Party has designated in writing to the other Contracting Party in accordance with Article (4) of this Agreement as being an airline which is to operate the agreed services on the routes specified in accordance with Article (3) of this Agreement;
- h) **"Route Schedule"** means the Route Schedule annexed to this Agreement or as amended in accordance with the provisions of Article (17) of this Agreement;
- i) **"Tariff"** means the prices to be paid for the carriage of passengers, baggage and cargo and the conditions under which those prices apply, including prices and conditions for agency and other auxiliary services, but excluding remuneration and conditions for the carriage of mail;
- j) **"Territory"** in relation to a State, has the meaning assigned to it in Article (2) of the Convention;
- k) **"User Charge"** means a charge made to airlines for the provision of airport, air navigation or aviation security property, or facilities.

ARTICLE 2

APPLICABILITY OF THE CONVENTION

The provisions of this Agreement shall be subject to the provisions of the Chicago Convention insofar as those provisions are applicable to international air services.

ARTICLE 3

GRANTING OF RIGHTS AND PRIVILEGES

- 1) Each Contracting Party grants to the other Contracting Party the rights specified in this Agreement for the purpose of operating international air services on the routes specified in the Route Schedule.
- 2) Subject to the provisions of this Agreement, the airline or airlines designated by each Contracting Party shall enjoy the following rights:
  - a) The right to fly without landing across the territory of the other Contracting Party;
  - b) The right to make stops in the territory of the other Contracting Party for non-traffic purposes;
  - c) The right to make stops at the point(s) on the route(s) specified in the Route Schedule of this Agreement for the purpose of taking on board and discharging international traffic in passengers, cargo and mail; and
  - d) The rights otherwise specified in this Agreement.

- 3) The airlines of each Contracting Party, other than those designated under Article (4) of this Agreement, shall also enjoy the rights specified in paragraphs 2(a) and 2(b) of this Article.
- 4) Nothing in this Article shall be deemed to confer on the designated airline(s) of one Contracting Party the privilege of taking on board, in the territory of the other Contracting Party, passengers, cargo and mail for remuneration and destined for another point in the territory of the other Contracting Party.

ARTICLE 4

DESIGNATION AND AUTHORIZATION

- 1) Each Contracting Party shall have the right to designate in writing to the other Contracting Party one or more airlines to operate the agreed services on the specified routes in accordance with this Agreement, and to withdraw or alter such designation.
- 2) On receipt of such a designation, and of application from the designated airline, in the form and manner prescribed for operating authorization, and technical permission, each Contracting Party shall grant the appropriate operating authorization with minimum procedural delay to exercise the rights specified in Article (3) of this agreement, provided that:
  - a. the airline has its principal place of business and permanent residence in the territory of the Contracting Party designating that airline; and
  - b. the Contracting Party designating the airline maintains effective regulatory control of the airline, and that airline holds a valid Air Operator's Certificate (AOC) issued by that Contracting Party; and
  - c. the Contracting Party designating the airline is in compliance with the provisions set forth in Article (15) and Article (16) of this Agreement; and
  - d. the designated airline is qualified to meet other conditions prescribed under the laws and regulations normally applied to the operation of international air transport services by the Contracting Party receiving the designation.
- 3) On receipt of the operating authorization of paragraph (2) of this Article, a designated airline may at any time begin to operate the agreed services for which it is so designated, provided that the airline complies with the applicable provisions of this Agreement.

ARTICLE 5

REVOCATION, LIMITATION AND IMPOSITION OF CONDITIONS

- 1) The aeronautical authorities of each Contracting Party shall have the right to withhold the authorizations referred to in Article (4) of this Agreement with respect to an airline designated by the other Contracting Party, and to revoke, suspend or impose conditions on such authorizations, temporarily or permanently when:
  - a. the airline does not have its principle place of business or its permanent residence in the territory of the Contracting Party designating that airline; or

- b. the Contracting Party designating the airline fails to maintain effective regulatory control of the airline, and that airline fails to hold a valid Air Operator's Certificate (AOC) issued by that Contracting Party; or
  - c. the Contracting Party designating the airline fails to comply with the provisions set forth in Article (15) and Article (16) of this Agreement; or
  - d. the designated airline is not qualified to meet other conditions prescribed under the laws and regulations normally applied to the operation of international air transport services by the Contracting Party receiving the designation.
- 2) Unless immediate action is essential to prevent infringement of the laws and regulations referred to above or unless safety or security requires action in accordance with the provisions of Articles (15) or (16), the rights enumerated in paragraph (1) of this Article shall be exercised only after consultations between the aeronautical authorities in conformity with Article (17) of this Agreement.

ARTICLE 6 **USER CHARGES**

- 1) Neither Contracting Party shall impose or permit to be imposed on the designated airlines of the other Contracting Party user charges higher than those imposed on its own airlines operating similar international services.
- 2) Each Contracting Party shall encourage consultations on user charges between its competent charging authority or airport or air navigation service provider and airlines using the service and facilities provided by those charging authorities or service providers, where practicable through those airlines' representative organizations. Reasonable notice of any proposals for changes in user charges should be given to such users to enable them to express their views before changes are made. Each Contracting Party shall further encourage its competent charging authority, or service providers, and such users to exchange appropriate information concerning user charges.

ARTICLE 7 **EXEMPTIONS FROM CUSTOM DUTIES AND OTHER CHARGES**

- 1) Aircrafts operated on international air services by the designated airline(s) of one Contracting Party, as well as their regular equipment, spare parts, supplies of fuels and lubricants and aircraft stores (including food, beverages and tobacco) on board such aircraft shall be exempt from all customs duties, inspection fees and other duties or taxes on arriving in the territory of the other Contracting Party, provided such equipment and supplies remain on board the aircraft up to such time as they are re-exported.
- 2) Supplies of fuels, lubricants, spare parts, regular equipment and aircraft stores introduced in the territory of each Contracting Party or on behalf of the designated airline(s) of the other Contracting Party or taken on board the aircraft operated by such designated airline(s) and intended solely for use in the operation of

international air services shall be exempt from all national duties and charges, including customs duties and inspection fees imposed in the territory of the first Contracting Party, even when those supplies are to be used on the parts of the journey performed over the territory of the Contracting Party in which they are taken on board. The materials referred to above may be required to be kept under customs supervision or control.

- 3) The regular airborne equipment, spare parts, aircraft stores and supplies of fuels and lubricants retained on board the aircraft of either Contracting Party may be unloaded in the territory of the other Contracting Party only with the approval of the customs authorities of that Contracting Party, who may require that those materials be placed under their supervision up to such time as they are re-exported or otherwise disposed of in accordance with customs regulations.
- 4) Moveable properties of the designated airline(s) of one Contracting Party such as office equipment, stationery, travel documents including airline tickets, airway bills as well as publicity material and give-away items, introduced in the territory of the other Contracting Party shall be exempt from all customs duties, inspection fees and other duties or taxes.
- 5) In the event that the designated airline or airlines of one Contracting Party owing to an emergency situation enter into arrangement with another airline or airlines for the loan or use of any of the items specified in paragraphs (1), (2) and (3) of this Article, the relieves provided in this article shall be available to such airline.

ARTICLE 8

FINANCIAL PROVISIONS

Subject to the national laws and regulations of each Contracting Party, each Contracting Party undertakes to grant the designated airline or airlines of the other Contracting Party the right of free transfer, at the applicable rate of exchange, of the excess of receipts over expenditure (including any interest earned on deposit awaiting remittance) achieved in its territory in connection with the carriage of passengers, baggage, mail shipments and cargo by the designated airline or airlines of the other Contracting Party. Whenever the payments system between the Contracting Parties is governed by a special agreement, that agreement shall apply.

ARTICLE 9

TECHNICAL AND COMMERCIAL REPRESENTATION

- 1) The designated airline or airlines of one Contracting Party shall have the right to maintain its own representation in the territory of the other Contracting Party.
- 2) The designated airline or airlines of one Contracting Party may, in accordance with the laws and regulations of the other Contracting Party relating to entry, residence and employment bring in and maintain in the territory of the other Contracting Party managerial sales, technical, operational and other specialist staff required for the provision of air services.

- 3) Subject to the exclusion in paragraph (4) of this Article, the designated airline or airlines of each Contracting Party shall have the right to use the services and personnel of any other organization, company or airline operating in the territory of the other Contracting Party.
- 4) In case of nomination of a general agent or general sales agent, this agent shall be appointed in accordance with the relevant applicable laws and regulations of each Contracting Party.
- 5) In accordance with the applicable national laws and regulations at each Contracting Party, each designated airline shall have the right to engage in the sale of air transportation in the territory of the other Contracting Party directly or through its agents and any person shall be able to purchase such transportation.

ARTICLE 10
ENTRY AND CLEARANCE REGULATIONS

- 1) The laws, rules and regulations in force at each Contracting Party relating to entry into or departure from its territory of passengers, crew, cargo and mail of aircraft (such as regulation relating to entry, clearance, immigration, passports, customs and quarantine) shall be applicable to the passengers, crew, cargo and mail of the aircraft of an airline designated by the other Contracting Party while in the territory of the first Contracting Party.
- 2) The laws and regulations of a Contracting Party relating to the admission to, stay in, or departure from its territory of aircraft engaged in international air navigation, or to the operation and navigation of such aircraft while within its territory, shall be applied to the aircraft of both Contracting Parties without distinction as to nationality.

ARTICLE 11
CAPACITY PROVISIONS

- 1) Each designated airline shall have a fair and equal opportunity to provide the agreed services specified in the Agreement.
- 2) Each Contracting Party agrees to take action to eliminate all forms of discrimination or unfair competitive practices adversely affecting the competitive position of a designated airline of the other Contracting Party.
- 3) The air transport facilities available to the travelling public should bear a close relationship to the requirements of the public for such transport.
- 4) Each Contracting Party shall take into consideration the interests of the designated airlines of the other Contracting Party so as not to affect unduly their opportunity to offer the services covered by this Agreement.
- 5) Services provided by a designated airline under the Agreement shall retain as their primary objective the provision of capacity adequate to the traffic demands between the countries of which such airline is a national and the country of ultimate destination of the traffic. The right to embark or disembark on such services international traffic destined for and coming from third countries at a point or points

on the routes specified in this Agreement shall be exercised in accordance with the general principles of orderly development of international air transport to which both Contracting Parties subscribe and shall be subject to the general principle that capacity should be related to:

- a. The traffic requirements between the country of origin and the countries of ultimate destination of the traffic;
  - b. The requirements of through airline operations; and
  - c. The traffic requirements of the area through which the airline passes, after taking account of local and regional services.
- 6) Consultations between the Contracting Parties shall be arranged whenever a Contracting Party requests that the capacity provided under the Agreement be reviewed to ensure the application of the principles in the Agreement governing the conduct of the services.
- 7) Each Contracting Party shall allow each designated airline to determine the frequency and capacity of the international air transport it offers, according to commercial and market-based considerations. Consistent with this right, neither Contracting Party shall unilaterally restrict the operations of the designated airlines of the other, except according to the terms of this Agreement or as may be required for customs, technical, operational or environmental reasons, under uniform conditions consistent with Article (15) of the Convention.

ARTICLE 12

TIMETABLE SUBMISSION AND SLOTS

- 1) The designated airlines shall submit to the relevant authorities of the Contracting Parties not later than thirty (30) days prior to the initiation of the agreed services on the specified routes in accordance with Article (3) of this Agreement, the type of service, aircraft and the Time Slots or any modification thereof.
- 2) The relevant authorities receiving such Time Slots shall normally approve the Time Slots or suggest modifications thereto. In any case the designated airlines shall not commence their services before the Time Slots are approved by the relevant authorities concerned. This provision shall likewise apply to later changes.

ARTICLE 13

INFORMATION AND STATISTICS

The Aeronautical Authorities of either Contracting Party shall furnish to the Aeronautical Authorities of the other Contracting Party at their request such periodic or other statistical data as may be reasonably required.

ARTICLE 14
ESTABLISHMENT OF TARIFFS

- 1) Each Contracting Party shall allow tariffs for air services to be established by each designated airline based on commercial considerations in the market place, including the cost of operation, the characteristics of the service, the interests of users, a reasonable profit and other market considerations.
- 2) Each Contracting Party may require notification to or filing with its aeronautical authorities of tariffs to be charged to or from its territory by airlines of the other Contracting Party. Such notification or filing by the airlines of both Contracting Parties may be required to be made no later than the initial offering of a price.
- 3) Without prejudice to the applicable competition and consumer protection laws prevailing in each Contracting Party, neither Contracting Party shall take unilateral action to prevent the commencement or continuation of a tariff proposed to be charged or charged by a designated airline of the other Contracting Party in connection with the international air services provided for under this Agreement. Intervention, as described in paragraph (4) below, by the Contracting Parties shall be limited to:
  - a. Prevention of unreasonably discriminatory prices or practices;
  - b. Protection of consumers from prices that are unreasonably high or restrictive due to the abuse of a dominant position or due to concerted practice among airlines;
  - c. Protection of airlines from prices that are artificially low.
- 4) Without prejudice to the provisions of paragraph (3) of this Article, the aeronautical authorities of either Contracting Party may expressly disapprove tariffs submitted by the designated airlines of the other Contracting Party, where such aeronautical authorities find that a tariff proposed to be charged by such airlines falls within the categories set forth in paragraph (3) of this Article. In such event, the concerned aeronautical authority:
  - a. Shall send notification of its dissatisfaction to the aeronautical authorities of the other Contracting Party, and to the airline involved, as soon as possible, and in no event later than thirty (30) days after the date of notification or filing of the tariff in question; and
  - b. May request consultations in accordance with the procedures established under paragraph (5) of this Article. Unless both aeronautical authorities have agreed to disapprove the tariff in question in writing, the tariff shall be treated as having been approved.
- 5) The aeronautical authorities of each Contracting Party may request consultations with the aeronautical authorities of the other Contracting Party on any tariff charged by an airline of the other Contracting Party for international air services to or from the territory of the first Contracting Party, including tariffs for which a notice of dissatisfaction has been given. These consultations shall be held no later than fifteen

(15) days after receipt of the request. The aeronautical authorities of both Contracting Parties shall cooperate in securing the necessary information for a reasoned resolution of the issue. If an agreement is reached with respect to a tariff for which a notice of dissatisfaction has been given, the aeronautical authorities of each Contracting Party shall use their best efforts to put that agreement into effect. If such mutual agreement is not reached, the tariff shall go into effect or continue in effect.

ARTICLE 15

AVIATION SAFETY

- 1) Each Contracting Party may request consultations at any time concerning safety standards in any area relating to aircrew, aircraft or their operation adopted by the other Contracting Party. Such consultations shall take place within thirty (30) days of that request.
- 2) If, following such consultations, one Contracting Party finds that the other Contracting Party does not effectively maintain and administer safety standards in any such area that are at least equal to the minimum standards established at that time pursuant to the Convention, the first Contracting Party shall notify the other Contracting Party of those findings and the steps considered necessary to conform with those minimum standards and that other Contracting Party shall take appropriate corrective action. Failure by the other Contracting Party to take appropriate action within fifteen (15) days or such longer period as may be agreed shall be grounds for the application of Article (5) of this Agreement.
- 3) Notwithstanding the obligations mentioned in Articles (16) and (33) of the Convention it is agreed that any aircraft operated by the airline or airlines of one Contracting Party on services to or from the territory of the other Contracting Party may, while within the territory of the other Contracting Party, be made the subject of an examination by the authorized representatives of the other Contracting Party, on board and around the aircraft to check both the validity of the aircraft documents and those of its crew and the apparent condition of the aircraft and its equipment (in this Article called "Ramp Inspection"), provided this does not lead to unreasonable delay.
- 4) If any ramp inspection or series of ramp inspections gives rise to:
  - a. Serious concerns that an aircraft or the operation of an aircraft does not comply with the minimum standards established at that time pursuant to the Convention, or
  - b. Serious concerns that there is a lack of effective maintenance and administration of safety standards established at that time pursuant to the Convention;

The Contracting Party carrying out the inspection shall, for the purposes of Article (33) of the Convention, be free to conclude that the requirements under which the certificate or licenses in respect of that aircraft or in respect of the crew of that aircraft had been issued or rendered valid, or that the requirements under which that

aircraft is operated, are not equal to or above the minimum standards established pursuant to the Convention.

- 5) In the event that access for the purpose of undertaking a ramp inspection of an aircraft operated by the airline or airlines of one Contracting Party in accordance with paragraph (3) of this Article above is denied by the representative of that airline, the other Contracting Party shall be free to infer that serious concerns of the type referred to in paragraph (4) of this Article above arise and draw the conclusions referred in that paragraph.
- 6) Each Contracting Party reserves the right to suspend or vary the operating authorization of an airline of the other Contracting Party immediately in the event the first Contracting Party concludes, whether as a result of a ramp inspection, a series of ramp inspections, a denial of access for ramp inspection, consultation or otherwise, that immediate action is essential to the safety of an airline operation.
- 7) Any action by one Contracting Party in accordance with paragraphs (2) or (6) of this Article above shall be discontinued once the basis for the taking of that action ceases to exist.
- 8) Certificates of airworthiness, certificates of competency and licenses issued or rendered valid by one Contracting Party, and still in force, shall be recognized as valid by the other Contracting Party for the purpose of operating services provided for in this Agreement, provided that the requirements under which such certificates or licenses were issued or rendered valid are equal to or above the minimum standards which are or may be established pursuant to the Convention. Each Contracting Party reserves the right, however to refuse to recognize for the purpose of flights above its own territory, certificates of competency and licenses granted to its own nationals or rendered valid for them by the other Contracting Party or by any other State.
- 9) If the privileges or condition of the licenses or certificates referred to in paragraph (8) of this Article above, issued by the Aeronautical Authorities of one Contracting Party to any person or designated airline or airlines or in respect of an aircraft operating the agreed services on the specified routes would permit a difference from the standards established under the Convention, and which difference has been filed with the International Civil Aviation Organization, the Aeronautical Authorities of the other Contracting Party may request consultations in accordance with Article (17) of this Agreement with the Aeronautical Authorities of that Contracting Party with a view to satisfying themselves that the practice in question is acceptable to them. Failure to reach a satisfactory agreement will constitute grounds for the application of Article (5) of this Agreement.

ARTICLE 16
AVIATION SECURITY

- 1) The Contracting Parties reaffirm, consistent with their rights and obligations under international law, that their obligations to each other to protect the security of civil aviation against acts of unlawful interference forms an integral part of this Agreement. Without limiting the generality of their rights and obligations under international law, the Contracting Parties shall in particular act in conformity with the provisions of the Convention on Offences and Certain Other Acts Committed on Board Aircraft, signed at Tokyo on the 14th of September 1963, the Convention for the Suppression of Unlawful Seizure of Aircraft, signed at The Hague on the 16th of December 1970, the Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Civil Aviation, signed at Montreal on the 23rd of September 1971, its Supplementary Protocol for the Suppression of Unlawful Acts of Violence at Airports Serving International Civil Aviation, signed at Montreal on the 24th of February 1988, the Convention on the Marking of Plastic Explosives for the Purposes of Detection signed at Montreal on the 1st of March 1991, and any other convention relating to aviation security to which the Contracting Parties shall become party.
- 2) The Contracting Parties shall provide upon request all necessary assistance to each other to prevent acts of unlawful seizure of civil aircraft and other unlawful acts against the safety of such aircraft, their passengers and crew, airports and air navigation facilities, and any other threat to the security of civil aviation.
- 3) The Contracting Parties shall, in their mutual relations, act in conformity with the aviation security standards and, so far as they are applied by them, the Recommended Practices established by the International Civil Aviation Organization and designated as Annexes to the Convention; and shall require that operators of aircraft of their registry, operators who have their principal place of business or permanent residence in their territory, and the operators of airports in their territory, act in conformity with such aviation security provisions. Each Contracting Party shall advise the other Contracting Party of any difference between its national regulations and practices and the aviation security standards established by the Convention. Either Contracting Party may request consultations with the other Contracting Party at any time to discuss any such differences.
- 4) Each Contracting Party shall ensure that effective measures are taken within its territory to protect aircraft, to screen passengers and their carry-on items, and to carry out appropriate checks on crew, cargo (including hold baggage) and aircraft stores prior to and during boarding or loading and that those measures are adjusted to meet the increase in the threat. Each Contracting Party agrees that its designated airline or airlines may be required to observe the aviation security provisions referred to in paragraph (3) required by the other Contracting Party for entrance into, departure from, or while within, the territory of that other Contracting Party. Each Contracting Party shall also act favourably upon any request from the other

Contracting Party for reasonable special security measures to meet a particular threat.

- 5) When an incident or threat of an incident of unlawful seizure of civil aircraft or other unlawful acts against the safety of such aircraft, their passengers and crew, airports or air navigation facilities occurs, the Contracting Parties shall assist each other by facilitating communications and other appropriate measures intended to terminate as rapidly as possible commensurate with minimum risk to life such incident or threat.
- 6) Each Contracting Party shall take such measures, as it may find practicable, to ensure that an aircraft subject to an act of unlawful seizure or other acts of unlawful interference which has landed in its territory is detained on the ground unless its departure is necessitated by the overriding duty to protect human life. Wherever practicable, such measures shall be taken on the basis of mutual consultations.
- 7) When a Contracting Party has reasonable grounds to believe that the other Contracting Party has departed from the provisions of this Article, the first Contracting Party may request immediate consultations. Such consultations shall start within fifteen (15) days of receipt of such a request from either Contracting Party. Failure to reach a satisfactory agreement within fifteen (15) days from the start of consultations, or such other period as may be agreed upon between the Contracting Parties, shall constitute grounds for withholding, revoking, suspending or imposing conditions on the authorisations of the airline or airlines designated by the other Contracting Party. When justified by an emergency, or to prevent further non-compliance with the provisions of this Article, the first Contracting Party may take interim action at any time. Any action taken in accordance with this paragraph shall be discontinued upon compliance by the other Contracting Party with the security provisions of this Article.

ARTICLE 17

CONSULTATIONS AND MODIFICATIONS

- 1) Consultations shall take place as needed between the Aeronautical Authorities of the Contracting Parties in order to achieve closer cooperation and agreement in all matters pertaining to the application of this Agreement.
- 2) Each Contracting Party may at any time request consultations with the other Contracting Party for the purpose of amending this Agreement or the Route Schedule. Such consultations shall begin within a period of thirty (30) days from the date of receipt of such request. Any amendment to this Agreement agreed to as a result of such consultations shall be approved by each Contracting Party in accordance with its constitutional procedures and shall enter into force on the last date of the exchange of diplomatic notes indicating such approval.
- 3) If the amendment relates only to the Route Schedule, the consultations shall be between the Aeronautical Authorities of both Contracting Parties. When these authorities agree on a new or revised Route Schedule, the agreed amendments shall come into force on the date agreed by the Aeronautical Authorities.

ARTICLE 18
SETTLEMENT OF DISPUTES

- 1) If any dispute arises between the Contracting Parties relating to the interpretation or application of this Agreement, the Contracting Parties shall in the first place endeavor to settle it by negotiations between themselves.
- 2) If the Contracting Parties fail to reach within sixty (60) days a settlement by negotiations they shall refer the dispute for decision to a person or body or at the request of one of the Contracting Parties to an arbitration tribunal. The arbitration tribunal shall be composed as follows:
  - a. Each Contracting Party shall nominate an arbitrator; if one Contracting Party fails to nominate its arbitrator within sixty (60) days, such arbitrator shall be nominated by the President of the Council of the International Civil Aviation Organization at the request of the other Contracting Party.
  - b. The third arbitrator, who shall be a national of a third state and who shall preside over the arbitration tribunal, shall be nominated either:
    - i. By agreement between the Contracting Parties; or
    - ii. If within sixty (60) days the Contracting Parties do not so agree, by appointment of the President of the Council of the International Civil Aviation Organization by the request of either Contracting Party. If the President of the Council is of the same nationality as one of the Contracting Parties, the most senior Vice President who is not disqualified on that ground shall make the appointment.
- 3) The arbitral tribunal shall reach its decisions by a majority of votes. Such decisions shall be binding on both Contracting Parties. Each Contracting Party shall bear the cost of its own member as well as of its representation in the arbitral proceedings; the cost of the chairman and any other costs shall be borne in equal parts by the Contracting Parties. In all other respects, the arbitral tribunal shall have its own procedure.
- 4) The arbitral tribunal shall attempt to give a written decision within sixty (60) days after completion of the hearing or, if no hearing is held, sixty (60) days after the date both replies are submitted.
- 5) The decision of the arbitral tribunal shall be final and binding upon the parties to the dispute.
- 6) If and for so long as either Contracting Party fails to comply with a decision under paragraph (5) of this Article, the other Contracting Party may limit, suspend or revoke any rights or privileges under this Agreement.

ARTICLE 19
TERMINATION

Either Contracting Party may at any time notify the other Contracting Party in writing through diplomatic channels of its decision to terminate this Agreement. A copy of the notice shall be sent simultaneously to the Secretary General of the International Civil Aviation Organization. If such notice is given, this Agreement shall terminate twelve (12) months after the date of receipt by the other Contracting Party of the notice to terminate, unless by agreement between the Contracting Parties the notice under reference is withdrawn before the expiry of that period. If the other Contracting Party fails to acknowledge receipt, notice shall be deemed to have been received fourteen (14) days after the date of the receipt by the Secretary General of the International Civil Aviation Organization.

ARTICLE 20
CONFORMITY WITH MULTILATERAL CONVENTIONS

If a multilateral agreement concerning air transport comes into force in respect of both Contracting Parties, the present Agreement shall be amended so as to conform with the provisions of that multilateral agreement. Any discussions with a view to determining the extent to which this Agreement is terminated, superseded, amended or supplemented by the provisions of the multilateral convention, shall take place in accordance with paragraph (2) of Article (17) of this Agreement.

ARTICLE 21
Leased

- (1) The designated airlines of each Contracting Party shall have the right to perform the agreed services on the specified routes using aircraft (or aircraft and crew) leased from any company, including other airlines. Subject to being authorized to use the aircraft on such basis by the aeronautical authorities of both Contracting Parties.
- (2) In order to use aircraft on a lease basis in accordance with paragraph (1) of this Article, the designated airlines shall also be required to meet the conditions prescribed in this Agreement.
- (3) This Article is without prejudice to the laws and regulations of a Party as regards the leasing of aircraft by air airlines of that Party.
- (4) Subject to paragraph 2 above, the designated airlines to operate the agreed services, provided that such arrangement do not amount to giving the lessee airline of another country access to traffic rights that would not otherwise be available and that of all airlines participating in such arrangement have appropriate authorization and meet the requirements applied to such arrangement.

ARTICLE 22
Code-Share Operation

In operating or holding out the agreed services on the specified routes, any designated airline of one Contracting Party may enter into co-operative marketing arrangements like code-sharing, with:

- an airline(s) of the same Contracting Party,
- an airline(s) of the other Contracting Party;
- an airline(s) of a third country, provided that such third country authorizes or allows comparable arrangements between the airlines of the other Contracting Party and other airlines on services to, from and via such third country,

provided that all airlines in such arrangements:

- hold the appropriate authority;
- meet the requirements normally applied to such arrangements; and
- must, in respect of any ticket sold by it, make it clear to the purchaser at the point of sale which airline or airlines the purchaser is entering into a contractual relationship.

All code-share arrangements shall have the prior approval of the appropriate aeronautical authorities before implementation.

ARTICLE 23
REGISTRATION

This Agreement and any amendment thereto shall be registered with the International Civil Aviation Organization.

ARTICLE 24
ENTRY INTO FORCE

This Agreement shall enter into force after the fulfillment of the internal legal requirements by each Contracting Party, which shall notify each other of the fulfillment of such requirements through exchange of the diplomatic notes.

The Agreement shall come into force on the first day of the next month from the date of the receipt of the last notification.

This Agreement may be applied provisionally from the date of its signature.

IN WITNESS, WHEREOF; the undersigned being duly authorized by their respective Governments have signed this Agreement.

Done at ----- this ---- day of -----, in two originals, each in the Arabic, Montenegrin and English languages, all texts being equally authentic. However, in case of divergence of interpretation of this Agreement or its Annex the English text shall prevail.

**For the Government
of the State of Kuwait**

**For the Government
of Montenegro**

ANNEX
ROUTE SCHEDULE

Section 1:

Routes to be operated in both ways by the designated airline or airlines of the State of Kuwait:

FROM	INTERMEDIATE POINTS	TO	BEYOND POINTS
Any Points in the State of Kuwait	Any Points	Any Points in the of Montenegro	Any Points

Section 2:

Routes to be operated in both ways by the designated airline or airlines of the Montenegro:

FROM	INTERMEDIATE POINTS	TO	BEYOND POINTS
Any Points in Montenegro	Any Points	Any Points in the State of Kuwait	Any Point

NOTES:

- 1) Intermediate points and points beyond may, at the option of the designated airlines, be omitted on any or all flights provided that the agreed services on these routes begin and terminate at a point in the territory of the Contracting Party designating the airline.
- 2) The designated airlines of either Contracting Party, on any or all flights, may exercise fifth freedom traffic rights at any of the intermediate and/or beyond points.
- 3) The designated airlines of each Contracting Party may start/end their flights in any international airport in the territory of the Contracting Party.

SPORAZUM O VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU
IZMEĐU
VLADE DRŽAVE KUVAJT
I
VLADE CRNE GORE

Sporazum o vazdušnom saobraćaju

Sadržaj

Preambula

- Član 1** - Definicije
- Član 2** - Primjenjivost Konvencije
- Član 3** - Davanje prava i privilegija
- Član 4** - Određivanje avio-prevozilaca i davanje dozvola za obavljanje saobraćaja
- Član 5** - Povlačenje, ograničenje i obustava dozvola za obavljanje saobraćaja
- Član 6** - Naknade korisnika
- Član 7** - Oslobođanje od carina i drugih naknada
- Član 8** - Finansijske odredbe
- Član 9** - Tehnička i komercijalna predstavništva
- Član 10** - Propisi koji uređuju ulazak i odobravanje
- Član 11** - Kapacitet
- Član 12** - Podnošenje reda letenja i vremena obavljanja letova
- Član 13** - Informacije i statistički podaci
- Član 14** - Utvrđivanje tarifa
- Član 15** - Sigurnost vazduhoplovstva
- Član 16** - Bezbjednost vazduhoplovstva
- Član 17** - Konsultacije i izmjene i dopune
- Član 18** - Rješavanje sporova
- Član 19** - Prestanak važenja sporazuma
- Član 20** - Usaglašenost sa multilateralnim konvencijama
- Član 21** - Lizing
- Član 22** - Code Share
- Član 23** - Registracija
- Član 24** - Stupanje na snagu
- Dodatak** - Raspored linija

SPORAZUM O VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU

IZMEĐU

VLADE DRŽAVE KUVAJT

I

VLADE CRNE GORE

Vlada Države Kuvajt i Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: strane ugovornice),

U želji da podstaknu odvijanje vazdušnog saobraćaja između Države Kuvajt i Crne Gore i unaprijede međunarodnu saradnju u ovoj oblasti u najvećoj mogućoj mjeri,

U želji da na predmetni vazdušni saobraćaj primijene principe i odredbe Konvencije o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu i Sporazuma o tranzitu u međunarodnom vazdušnom saobraćaju, otvorenih za potpisivanje u Čikagu 7. decembra 1944. godine;

U želji da osiguraju najviši stepen siurnosti i bezbjednosti u međunarodnom vazdušnom saobraćaju i ponovo izražavajući ozbiljnu zabrinutost povodom prijetnji uperenih protiv bezbjednosti vazduhoplova, čime se dovodi u opasnost sigurnost lica ili imovine, nepovoljno utiče na obavljanje vazdušnog saobraćaja i narušava povjerenje javnosti u sigurnost civilnog vazduhoplovstva;

Sporazumjele su se kako slijedi:

Član 1

DEFINICIJE

Za potrebe ovog sporazuma, osim ako ako kontekst ne zahtijeva drugačije, izraz:

- a) „**vazduhoplovne vlasti**“ označava, za Državu Kuvajt, Generalni direktorat civilnog vazduhoplovstva, a za Crnu Goru Ministarstvo kapitalnih investicija i Agencija za civilno vazduhoplovstvo ili u oba slučaja svako lice ili agenciju, ovlašćenu da obavlja funkcije koje sada obavlja navedeni organ;
- b) „**ugovoreni saobraćaj**“ znači redovni vazdušni saobraćaj na linijama određenim u Dodatku ovom Sporazumu za prevoz putnika, robe i pošte u skladu sa ugovorenim obimom kapaciteta.
- c) „**Sporazum**“ znači ovaj Sporazum, njegove Dodatke i sve izmjene i dopune istih;
- d) „**vazdušni saobraćaj**“, „**međunarodni vazdušni saobraćaj**“, „**slijetanje u nekomercijalne svrhe**“ i „**avio-prevoznik**“ imaju značenja koja su im dodijeljena u članu (96) Konvencije;
- e) „**vazdušni prevoz**“ označava javni prevoz putnika, prtljaga, robe i pošte vazduhoplovom, odvojeno ili u kombinaciji, koji se obavlja uz nadoknadu ili najam;
- f) „**Konvencija**“ označava Konvenciju o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu, otvorenu za potpisivanje u Čikagu 7. decembra 1944. godine, i uključuje svaki Dodatak usvojen prema članu (90) te Konvencije i svaku izmjenju i dopunu Dodataka ili Konvencije shodno članu (90) i članu (94) iste u mjeri u kojoj su takve Dodatke i izmjene i dopune prihvatile obje strane ugovornice;

- g) **„određeni avio-prevoziac“** označava avio-prevozioca kojeg je jedna strana ugovornica u odnosu na drugu stranu ugovornicu pisanim putem odredila u skladu sa članom (4) ovog Sporazuma kao avio-prevozioca koji će obavljati ugovoreni saobraćaj na linijama utvrđenim u skladu sa članom (3) ovog Sporazuma.
- h) **„Raspored linija“** označava Raspored linija koji se nalazi u prilogu ovog Sporazuma ili prema izmjenama i dopunama u skladu sa odredbama člana (17) ovog Sporazuma.
- i) **„Tarifa“** označava cijene prevoza putnika, prtljaga i robe, te uslove pod kojima se te cijene primjenjuju, uključujući cijene i uslove za agencije i ostale povezane usluge, ali isključujući naknadu i uslove za prevoz pošte;
- j) **„Teritorija“** u odnosu na Državu, ima značenje koje mu je dodijeljeno u članu (2) Konvencije.
- k) **„Naknade korisnika“** označava naknadu koja je uvedena avio-prevoziocu za korišćenje aerodroma ili njegovih postrojenja, sredstava za vazдушnu plovidbu ili sredstava za bezbjednost u vazduhoplovstvu.

ČLAN 2

PRIMJENJIVOST KONVENCIJE

Odredbe ovog Sporazuma podliježu odredbama Čikaške konvencije u mjeri u kojoj su te odredbe primjenjive na međunarodni vazdušni saobraćaj.

ČLAN 3

DAVANJE PRAVA I PRIVILEGIJA

- 1) Svaka strana ugovornica daje drugoj strani ugovornici prava predviđena ovim Sporazumom radi obavljanja međunarodnog vazdušnog saobraćaja na linijama koje su utvrđene u Rasporedu linija.
- 2) Shodno odredbama ovog Sporazuma, avio-prevoziac ili avio-prevozioci koje je odredila svaka strana ugovornica uživaju sljedeća prava:
  - a) Pravo da lete preko teritorije druge strane ugovornice bez slijetanja;
  - b) Pravo da slijeću na teritoriju druge strane ugovornice u nekomercijalne svrhe;
  - c) Pravo ukrcavanja i iskrcavanja putnika, robe i pošte u međunarodnom saobraćaju na bilo kojem mjestu na linijama utvrđenim u Rasporedu linija u prilogu ovog Sporazuma; i
  - d) Druga prava predviđena ovim Sporazumom.
- 3) Avio-prevozioci svake strane ugovornice koji nisu određeni shodno članu (4) ovog Sporazuma, takođe uživaju prava utvrđena u stavu 2(a) i 2(b) ovog člana.
- 4) Odredbe ovog člana ne daju prava određenom avio-prevoziocu ili određenim avio-prevoziocima jedne strane ugovornice da na teritoriji druge strane ugovornice ukrcavaju putnike, prtljag, robu i poštu koji se prevoze uz naknadu, a upućuju se prema drugom mjestu na teritoriji te strane ugovornice.

ČLAN 4

ODREĐIVANJE AVIO-PREVOZILACA I IZDAVANJE DOZVOLA ZA OBAVLJANJE SAOBRAĆAJA

- 1) Svaka strana ugovornica ima pravo da odredi, putem pisanog obavještenja drugoj strani ugovornici, jednog ili više avio-prevozilaca za potrebe obavljanja ugovorenog saobraćaja na utvrđenim linijama u skladu sa ovim Sporazumom, te povući ili promijeniti takvo određenje.
- 2) Po prijemu obavještenja o određenju, kao i zahtjeva određenog avio-prevozioca, u formi i na način koji je predviđen za dozvole za obavljanje saobraćaja i tehničke dozvole, svaka strana ugovornica izdaje odgovarajuću dozvolu za obavljanje saobraćaja uz minimalno proceduralno odlaganje ostvarivanja prava utvrđenih u članu (3) ovog Sporazuma, pod uslovom da:
  - a) avio-prevozilac ima glavno mjesto poslovanja ili stalno boravište na teritoriji strane ugovornice koja je odredila navedenog avio-prevozioca; i
  - b) strana ugovornica koja određuje avio-prevozioca sprovodi učinkoviti regulatorni nadzor avio-prevozioca, te da avio-prevozilac posjeduje važeći sertifikat vazdušnog operatera koji izdaje strana ugovornica; i
  - c) je strana ugovornica koja određuje avio-prevozioca u saglasnosti sa odredbama utvrđenim u članu (15) i članu (16) ovog Sporazuma; i
  - d) je određeni avio-prevozilac osposobljen da ispunjava ostale uslove propisane u skladu sa zakonima i propisima koje strana ugovornica koja prima određenje uobičajeno primenjuje za obavljanje međunarodnog vazdušnog saobraćaja;
- 3) Po prijemu dozvole za obavljanje saobraćaja iz stava (2) ovog člana, određeni avio-prevozilac može u svakom trenutku započeti obavljanje ugovorenog saobraćaja a za koji je određen, pod uslovom da avio-prevozilac poštuje primjenjive odredbe ovog Sporazuma.

ČLAN 5

POVLAČENJE, OGRANIČENJE I OBUSTAVA DOZVOLA ZA OBAVLJANJE SAOBRAĆAJA

- 1) Vazduhoplovne vlasti svake strane ugovornice imaju pravo da uskrate ovlašćenja navedena u članu (4) ovog Sporazuma avio-prevozniku kojeg je odredila druga strana ugovornica, te da opozovu, obustave ili propišu ograničenja za predmetna ovlašćenja, privremeno ili trajno, u slučaju kada:
  - a) avio-prevozilac nema glavno mjesto poslovanja ili stalno boravište na teritoriji strane ugovornice koja je odredila navedenog avio-prevozioca; ili
  - b) strana ugovornica koja određuje avio-prevozioca ne sprovodi učinkoviti regulatorni nadzor avio-prevozioca, i avio-prevozilac ne posjeduje važeći sertifikat vazdušnog operatera koji izdaje strana ugovornica; ili
  - c) strana ugovornica koja određuje avio-prevozioca nije u saglasnosti sa odredbama utvrđenim u članu (15) i članu (16) ovog Sporazuma; ili
  - d) određeni avio-prevozilac nije osposobljen da ispunjava ostale uslove propisane u skladu sa zakonima i propisima koje strana ugovornica koja prima određenje uobičajeno primenjuje za obavljanje međunarodnog vazdušnog saobraćaja;

- 2) Ako neposredno postupanje nije neophodno radi sprječavanja daljeg kršenja gore navedenih zakona i propisa ili ukoliko pitanja sigurnosti i bezbjednosti ne iziskuju postupanje u skladu sa odredbama člana (15) ili člana (16), prava utvrđena u stavu (1) ovog člana se primjenjuju tek nakon konsultacija između vazduhoplovnih vlasti u skladu sa članom (17) ovog Sporazuma.

ČLAN 6

NAKNADE KORISNIKA

- 1) Nijedna strana ugovornica neće određenom avio-prevoziocu druge strane ugovornice nametnuti ili dozvoliti nametanje naknada korisnika koje su veće od naknada koje plaćaju njeni avio-prevozioci koji obavljaju sličan međunarodni saobraćaj.
- 2) Svaka strana ugovornica podstiče konsultacije o naknadama korisnika između nadležnih tijela za određivanje naknada ili aerodroma ili pružalaca usluga vazdušne plovidbe i avio-prevozilaca koji koriste usluge i sredstva, a koje im obezbjeđuju ta nadležna tijela za određivanje naknada ili pružaoci usluga, kadgod je to izvodljivo posredstvom organizacija koje predstavljaju te avio-prevozioco. Navedene korisnike treba obavijestiti o svakoj razumno predloženoj promjeni naknada za korisnike, kako bi im se omogućilo da saopšte svoj stav prije nego što se izvrše promjene naknada. Svaka strana ugovornica, takođe, podstiče svoja nadležna tijela za određivanje naknada ili pružaoce usluga i takve korisnike da razmjenjuju odgovarajuće informacije u vezi sa naknadama korisnika.

ČLAN 7

OSLOBAĐANJE OD CARINA I DRUGIH NAKNADA

- 1) Vazduhoplovi kojima određeni avio-prevozilac ili avio-prevozioci jedne strane ugovornice obavljaju međunarodni vazdušni saobraćaj, te njihova redovna oprema, rezervni djelovi, zalihe goriva, maziva i zalihe vazduhoplova (uključujući hranu, piće i duvan) u vazduhoplovu biće oslobođeni svih carina, inspekcijskih naknada i drugih sličnih dažbina ili davanja pri dolasku na teritoriju druge strane ugovornice, pod uslovom da ta oprema i zalihe ostanu u vazduhoplovu dok ne budu ponovo izvezeni.
- 2) Zalihe goriva, maziva, rezervni djelovi, redovna oprema i zalihe vazduhoplova unesene na teritoriju svake strane ugovornice ili u ime određenog avio-prevozioca ili avio-prevozilaca druge strane ugovornice ili unesene u vazduhoplov koji koristi takav avio-prevozilac ili avio-prevozioci, a namijenjene su isključivo za korišćenje pri obavljanju međunarodnog vazdušnog saobraćaja, oslobođene su svih carina i naknada uvedenih od strane nacionalnih vlasti, uključujući carinske dažbine i inspekcijske naknade koje se primjenjuju na teritoriji prve strane ugovornice, čak i kada se navedene zalihe koriste na dijelu putovanja koji se obavlja iznad teritorije strane ugovornice na kojoj su unesene u vazduhoplov. Može se zahtijevati da gore navedeni materijali budu stavljeni pod carinski nadzor ili kontrolu.

- 3) Redovna oprema vazduhoplova, rezervni djelovi, zalihe vazduhoplova i zalihe goriva i maziva koji su uobičajeno zadržani na vazduhoplovu bilo koje strane ugovornice, mogu se iskrcati na teritoriju druge strane ugovornice samo uz odobrenje carinskih tijela te druge strane ugovornice, koja mogu zahtijevati da se navedeni materijali stave pod nadzor spomenutih tijela dok ne budu ponovno izvezeni ili se na drugi način ne uklone u skladu sa carinskim propisima.
- 4) Pokretna dobra određenog avio-prevozioca ili avio-prevozilaca jedne strane ugovornice, kao što su kancelarijska oprema i pribor, putna dokumenta, uključujući avio-karte, tovarne listove kao i reklamni i promotivni materijal, uneseni na teritoriju druge strane ugovornice oslobođeni su svih carinskih dažbina, inspekcijских naknada i drugih dažbina ili davanja.
- 5) U slučaju kada određeni avio-prevozilac ili avio-prevozioci jedne strane ugovornice usljed vanrednih okolnosti sklope sporazum sa drugim avio-prevoziocem ili avio-prevoziocima za pozajmljivanje ili upotrebu bilo kog od predmeta navedenih u stavovima (1), (2) i (3) ovog člana, predmetni avio-prevozilac će moći da uživa oslobađanja predviđena ovim članom.

ČLAN 8

FINANSIJSKE ODREDBE

Shodno nacionalnim zakonima i propisima svake strane ugovornice, svaka strana ugovornica se obavezuje da dodjeli određenom avio-prevoziocu ili avio-prevoziocima druge strane ugovornice pravo da slobodno, po važećem kursu, prenesu višak prihoda (uključujući kamatu na depozit koji treba da bude doznačen) koji je ostvaren na teritoriji te strane ugovornice u vezi sa obavljanjem prevoza putnika, prtljaga, robe i pošte od strane određenog avio-prevozioca ili avio-prevozilaca druge strane ugovornice. Kada između strana ugovornica postoji poseban sporazum o prenosu sredstava, primjenjuju se odredbe tog sporazuma.

ČLAN 9

TEHNIČKA I KOMERCIJALNA PREDSTAVNIŠTVA

- 1) Određeni avio-prevozilac ili avio-prevozioci jedne strane ugovornice imaju pravo da osnuju svoje predstavništvo na teritoriji druge strane ugovornice.
- 2) Određeni avio-prevozilac ili avio-prevozioci jedne strane ugovornice imaju pravo da, u skladu sa zakonima i propisima druge strane ugovornice kojima se reguliše ulazak, boravak i zapošljavanje, dovedu i omoguće rad na teritoriji druge strane ugovornice administrativnom, komercijalnom, tehničkom, operativnom i drugom specijalizovanom osoblju, koje je potrebno za obavljanje vazdušnog saobraćaja.
- 3) Shodno izuzetku utvrđenom u stavu (4) ovog člana, određeni avio-prevozilac ili avio-prevozioci svake strane ugovornice imaju pravo da koriste usluge i osoblje svake druge organizacije, kompanije ili avio-prevozioca koji djeluje na teritoriji druge strane ugovornice.
- 4) U slučaju imenovanja generalnog agenta ili generalnog agenta prodaje, imenovanje istog se vrši u skladu sa relevantnim primjenjivim zakonima i propisima svake strane ugovornice.
- 5) U skladu sa primjenjivim nacionalnim zakonima i propisima svake strane ugovornice, svaki određeni avio-prevozilac ima pravo da se bavi prodajom usluga vazdušnog prevoza

na teritoriji druge strane ugovornice neposredno ili posredstvom svojih agenata, a svako lice ima pravo da kupi usluge vazdušnog prevoza.

ČLAN 10

PROPISI KOJI UREĐUJU ULAZAK I ODOBRAVANJE

- 1) Važeći zakoni, pravila i propisi jedne strane ugovornice koji uređuju ulazak na ili odlazak sa teritorije te strane ugovornice putnika, posade, robe i pošte koji se prevoze na avionu (kao što su propisi koji se odnose na ulazak, odobravanje, prelazak granice, pasoše, carinu i karantin) primjenjuju se na putnike, posadu, robu i poštu koji se prevoze na avionu avio-prevozioca kojeg je odredila druga strana ugovornica dok su na teritoriji prve strane ugovornice.
- 2) Zakoni i propisi jedne strane ugovornice kojima se uređuje ulazak na, boravak na ili odlazak sa teritorije te strane ugovornice aviona koji učestvuje u međunarodnom vazdušnom saobraćaju ili operacije i plovidba tog aviona dok je na njenoj teritoriji, primjenjuju se na avione obje strane ugovornice bez razlike u pogledu njihove državne pripadnosti.

ČLAN 11

KAPACITET

- 1) Određeni avio-prevozioci imaju pravične i jednake mogućnosti obavljanja ugovorenog saobraćaja predviđenog ovim Sporazumom.
- 2) Svaka strana ugovornica pristaje da preduzme radnje u cilju otklanjanja svih oblika diskriminatornih ili nepravičnih praksi tržišnog nadmetanja koje negativno utiču na konkurentni položaj određenog avio-prevozioca druge strane ugovornice.
- 3) Kapaciteti vazdušnog prevoza dostupni putnicima treba da budu srazmjerni potrebama javnosti za navedenim vazdušnim prevozom.
- 4) Svaka strana ugovornica uzima u obzir interese određenih avio-prevozilaca druge strane ugovornice kako ne bi neprimjereno uticali na njihovu mogućnost obavljanja saobraćaja predviđenog ovim Sporazumom.
- 5) Usluge koje pružaju određeni avio-prevozioci imaju za glavni cilj pružanje kapaciteta prikladnog saobraćajnoj tražnji između zemalja kojima avio-prevozilac pripada i zemlje koja predstavlja krajnje odredište saobraćaja. Pravo međunarodnog vazdušnog prevoza koji se ukrcava ili iskrcava na teritoriji druge strane ugovornice do i od mjesta u trećim zemljama na linijama određenim u ovom Sporazumu ostvaruje se u skladu sa opštim principima sistemskog razvoja međunarodnog vazdušnog saobraćaja kojima su obje strane ugovornice pristupile i shodno opštem principu da je kapacitet povezan sa:
  - a) Saobraćajnom tražnjom između zemlje polazišta i zemalja koje predstavljaju krajnje odredište saobraćaja;
  - b) Zahtjevima avio-prevozioca koji je u prolazu; i
  - c) Saobraćajnom tražnjom na prostorima kroz koje avio-prevozilac prolazi, uzimajući u obzir lokalni i regionalni vazdušni saobraćaj.
- 6) Konsultacije se ugovaraju između strana ugovornica kada jedna strana ugovornica zahtijeva preispitivanje kapaciteta koji se pruža u skladu sa ovim Sporazumom kako bi se

osigurala primjena principa utvrđenih Sporazumom a kojima se uređuje obavljanje saobraćaja.

- 7) Svaka strana ugovornica dozvoljava svakom određenom avio-prevoziocu da odredi frekvenciju i kapacitet međunarodnog vazdušnog saobraćaja, koje isti nudi na osnovu komercijalnih i tržišnih uslova. Shodno ovom pravu, nijedna strana ugovornica neće jednostrano ograničavati operacije određenih avio-prevozilaca druge strane ugovornice, osim u skladu sa odredbama ovog Sporazuma ili ako se to ne zahtijeva iz carinskih, tehničkih, operativnih razloga ili razloga koji se odnose na očuvanje životne sredine, shodno jedinstvenim uslovima, propisanim članom (15) Konvencije.

ČLAN 12

PODNOŠENJE REDA LETENJA I VREMENA OBAVLJANJA LETOVA

- 1) Određeni avio-prevozioci podnose nadležnim vlastima strana ugovornica podatke o vrsti saobraćaja, tipovima vazduhoplova i tačnim vremenima obavljanja letova ili svaku promjenu prethodno navedenog najmanje trideset (30) dana prije početka obavljanja ugovorenog saobraćaja na utvrđenim linijama u skladu sa članom (3) ovog Sporazuma.
- 2) Nadležne vlasti po prijemu navedenih tačnih vremena obavljanja letova obično odobre iste ili predlažu njihovu izmjenu. U svakom slučaju, određeni avio-prevozioci ne mogu započeti obavljanje saobraćaja prije nego što predmetne nadležne vlasti ne odobre tačna vremena obavljanja letova. Ova odredba se na isti način primjenjuje na kasnije izmjene.

ČLAN 13

INFORMACIJE I STATISTIČKI PODACI

Vazduhoplovne vlasti jedne strane ugovornice dostavljaju vazduhoplovnim vlastima druge strane ugovornice, na njihov zahtjev, one periodične ili druge statističke podatke koji mogu biti razumno zajtijevani.

ČLAN 14

UTVRĐIVANJE TARIFA

- 1) Svaka strana ugovornica dozvoljava da određeni avio-prevozioci odrede tarife za vazdušni saobraćaj, na osnovu komercijalnih uslova na tržištu, uzimajući u obzir troškove obavljanja saobraćaja, karakteristike saobraćaja, interese korisnika, razumnu dobit i druge tržišne uslove.
- 2) Svaka strana ugovornica može zahtijevati podnošenje obavještenja o tarifi ili podnošenje zahtjeva svojim vazduhoplovnim vlastima koju avio-prevozioci druge strane ugovornice naplaćuju pri obavljanju saobraćaja do ili sa teritorije prve strane ugovornice. Takvo obavještenje ili podonošenje zahtjeva avio-prevozilaca obje strane ugovornice može se zahtijevati ne kasnije od predloženog datuma njihovog stupanja na snagu.
- 3) Ne dovodeći u pitanje primjenjive zakone o konkurenciji i zaštiti potrošača koji prevlađuju kod svake strane ugovornice, nijedna strana ugovornica neće jednostrano preduzimati mjere radi sprječavanja uvođenja ili dalje primjene tarife koju predlaže za naplatu ili naplaćuje

avio-prevoznik druge strane ugovornice za obavljanje međunarodnog vazdušnog saobraćaja u skladu sa ovim Sporazumom. Intervencije strana ugovornica, kako je opisano u stavu (4) dolje ograničavaju se na:

- a. Zaštitu od neopravdano diskriminatornih cijena ili praksi;
  - b. Zaštitu potrošača od cijena koje su neopravdano visoke ili restriktivne zbog zloupotrebe dominantnog položaja ili usljed usklađenog djelovanja avio-prevoznika;
  - c. Zaštitu avio-prevoznika od neprirodno niskih cijena.
- 4) Ne dovodeći u pitanje odredbe stava (3) ovog člana, vazduhoplovne vlasti jedne strane ugovornice mogu izraziti nezadovoljstvo tarifama koje su dostavili određeni avio-prevoznici druge strane ugovornice kada te vazduhoplovne vlasti ustanove da tarifa koja je predložena za naplatu od strane navedenih avio-prevoznika pripada kategorijama navedenim u stavu (3) ovog člana. U tom slučaju, predmetne vazduhoplovne vlasti:
- a. Dostavljaju svoje obavještenje o nezadovoljstvu vazduhoplovnim vlastima druge strane ugovornice i predmetnom avio-prevozniku što je prije moguće, a u svakom slučaju najkasnije trideset (30) dana od datuma obavještenja ili podnošenja zahtjeva za predmetnu tarifu; i
  - b. Mogu tražiti konsultacije u skladu sa procedurama utvrđenim u stavu (5) ovog člana. Izuzev ukoliko se vazduhoplovne vlasti obje strane ugovornice nisu saglasile o neodobranju predmetne tarife u pisanoj formi, smatraće se da je tarifa odobrena.
- 5) Vazduhoplovne vlasti jedne strane ugovornice mogu zatražiti konsultacije sa vazduhoplovnim vlastima druge strane ugovornice u vezi sa svakom tarifom koju naplaćuje avio-prevoznik druge strane ugovornice za obavljanje međunarodnog vazdušnog saobraćaja do ili sa teritorije prve strane ugovornice, uključujući i tarife za koje je dostavljeno obavještenje o nezadovoljstvu. Konsultacije se održavaju najkasnije petnaest (15) dana nakon prijema zahtjeva. Vazduhoplovne vlasti obje strane ugovornice sarađuju prilikom pribavljanja informacija koje su neophodne za racionalno rješavanje predmetnog pitanja. Ukoliko se dođe do sporazuma u pogledu tarife za koju je dostavljeno obavještenje o nezadovoljstvu, vazduhoplovne vlasti svake strane ugovornice će nastojati da taj sporazum sprovedu. Ukoliko se ne postigne obostrani sporazum, tarifa stupa na snagu i ostaje na snazi.

ČLAN 15

SIGURNOST VAZDUHOPLOVSTVA

- 1) Svaka strana ugovornica može u svako doba zatražiti konsultacije u vezi sa standardima sigurnosti koje je usvojila druga strana ugovornica u područjima koja se odnose na letačku posadu, vazduhoplove ili korišćenje vazduhoplova. Takve konsultacije se održavaju u roku od trideset (30) dana od tog zahtjeva.
- 2) Ukoliko, nakon takvih konsultacija, jedna strana ugovornica ustanovi da druga strana ugovornica učinkovito ne održava i ne primjenjuje standarde sigurnosti u bilo kojem takvom području, koji odgovaraju minimalnim standardima u to vrijeme utvrđenim shodno Konvenciji, prva strana ugovornica obavješta drugu stranu ugovornicu o tim saznanjima i o koracima koji se smatraju neophodnim kako bi se ispunili predmetni minimalni standardi, i zahtijeva od druge strane ugovornice da preduzme odgovarajuće korektivne mjere. Ukoliko druga strana ugovornica ne preduzme odgovarajuće mjere u roku od petnaest (15) dana ili

unutar dužeg roka koji se može usaglasiti, to će biti osnov za primjenu člana 5 ovog Sporazuma.

- 3) Bez obzira na obaveze navedene u članu (16) i članu (33) Konvencije, dogovoreno je da će svaki vazduhoplov kojim upravlja avio-prevoznik ili avio-prevoznici jedne strane ugovornice, a koji saobraća ka ili sa teritorije druge strane ugovornice, dok je na teritoriji druge strane ugovornice, biti predmet pregleda ovlašćenih predstavnika druge strane ugovornice, na vazduhoplovu i oko vazduhoplova, radi provjere valjanosti dokumentacije vazduhoplova i dokumentacije njegove posade, te pregleda stanja vazduhoplova i pripadajuće opreme (u smislu ovog člana „inspekcijski pregled na stajanci“) pod uslovom da to ne uzrokuje neopravdano kašnjenje leta.
- 4) Ukoliko bilo koji inspekcijski pregled ili niz inspekcijskih pregleda na stajanci daju povod za:
  - a. Ozbiljnu zabrinutost da vazduhoplov ili korišćenje vazduhoplova nisu u skladu sa minimalnim standardima u to vrijeme utvrđenim shodno Konvenciji, ili
  - b. Ozbiljnu zabrinutost da postoji nedostatak učinkovitog održavanja i primjene standarda sigurnosti koji su u to vrijeme utvrđeni shodno Konvenciji;

Strana ugovornica koja sprovodi inspekciju, za potrebe člana (33) Konvencije, ima slobodu da zaključi da uslovi prema kojima su izdati ili priznati sertifikati ili dozvole za vazduhoplov ili za posadu tog vazduhoplova ili da zahtjevi prema kojima se taj vazduhoplov koristi nisu jednaki ili iznad minimalnih standarda utvrđenih shodno Konvenciji.

- 5) U slučaju da pristup u cilju vršenja inspekcijskog pregleda na stajanci vazduhoplova koji koristi avio-prevoznik ili avio-prevoznici jedne strane ugovornice u skladu sa stavom (3) ovog člana bude uskraćen od strane predstavnika tog avio-prevoznika, druga strana ugovornica može da zaključi da nastaje ozbiljna zabrinutost navedena u stavu (4) ovog člana i da donese zaključke navedene u tom stavu.
- 6) Svaka strana ugovornica zadržava pravo da obustavi ili izmijeni dozvolu za obavljanje saobraćaja avio-prevozniku druge strane ugovornice bez odlaganja u slučaju da prva strana ugovornica zaključi, bilo na osnovu rezultata inspekcijskog pregleda na stajanci, konsultacija ili na neki drugi način, da je hitno djelovanje neophodno za potrebe sigurnosti operacija avio-prevoznika.
- 7) Svako djelovanje jedne strane ugovornice u skladu sa stavom (2) ili stavom (6) ovog člana se prekida sa prestankom postojanja osnova za takvo djelovanje.
- 8) Potvrde o plovidbenosti, potvrde o osposobljenosti i licence izdate ili priznate od strane jedne strane ugovornice, a koje još uvijek važe, druga strana ugovornica priznaje kao valjane za potrebe obavljanja saobraćaja predviđenog ovim Sporazumom, pod uslovom da su uslovi prema kojima su takve potvrde ili licence izdati i priznati jednaki ili iznad minimalnih standarda koji su utvrđeni ili mogu biti utvrđeni shodno Konvenciji. Svaka strana ugovornica, međutim, zadržava pravo da za potrebe obavljanja letova iznad njene teritorije odbije da prizna potvrde o osposobljenosti ili licence koje je njenim državljanima izdala ili priznala druga strana ugovornica ili bilo koja druga država.
- 9) Ukoliko bi prava ili uslovi koji se odnose na potvrde ili dozvole navedene u stavu (8) ovog člana, koje izdaju vazduhoplovne vlasti jedne strane ugovornice svakom licu ili određenom avio-prevozniku ili avio-prevoznicima ili u pogledu vazduhoplova koji se koriste za obavljanje ugovorenog saobraćaja, na utvrđenim linijama dopustili odstupanje od minimalnih standarda utvrđenih prema Konvenciji, a da je odstupanje zabilježeno pri Međunarodnoj organizaciji civilnog vazduhoplovstva, vazduhoplovne vlasti druge strane ugovornice mogu

da zahtijevaju konsultacije u skladu sa članom (17) ovog Sporazuma sa vazduhoplovnim vlastima te strane ugovornice u cilju uvjeravanja da je predmetna praksa za njih prihvatljiva. Ukoliko se ne postigne zadovoljavajući dogovor, stvara se osnov za primjenu člana (5) ovog Sporazuma.

ČLAN 16

BEZBIJEDNOST VAZDUHOPLOVSTVA

- 1) Strane ugovornice ponovo potvrđuju, u skladu sa svojim pravima i obavezama prema međunarodnom pravu, da njihova uzajamna obaveza da štite bezbjednost civilnog vazduhoplovstva od djela nezakonitog ometanja predstavlja sastavni dio ovog Sporazuma. Bez ograničavanja njihovih prava i obaveza prema međunarodnom pravu, strane ugovornice posebno postupaju u skladu sa odredbama Konvencije o krivičnim djelima i nekim drugim aktima izvršenim u vazduhoplovu, potpisane u Tokiju, 14. septembra 1963. godine, Konvencije o suzbijanju nezakonitih otmica vazduhoplova, potpisane u Hagu, 16. decembra 1970. godine, Konvencije o suzbijanju nezakonitih akata uperenih protiv sigurnosti civilnog vazduhoplovstva, potpisane u Montrealu, 23. septembra 1971. godine, Protokola o suzbijanju nezakonitih akata nasilja na aerodromima koji opslužuju međunarodno civilno vazduhoplovstvo, potpisanog u Montrealu 24. februara 1988. godine, i Konvencije o obežilježavanju plastičnih eksploziva radi njihovog otkrivanja, otvorene za potpisivanje u Montrealu 1. marta 1991. godine, kao i svih drugih konvencija o bezbjednosti vazduhoplovstva čije strane ugovornice postanu potpisnice.
- 2) Strane ugovornice, na zahtjev, pružaju jedna drugoj svu potrebnu pomoć radi sprječavanja nezakonitih otmica civilnih vazduhoplova i drugih djela nezakonitog ometanja uperenih protiv sigurnosti tih vazduhoplova, njihovih putnika i posade, aerodroma i uređaja za vazdušnu plovību i bilo koje druge opasnosti uperene protiv bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva.
- 3) Strane ugovornice, u međusobnim odnosima, postupaju u skladu sa standardima bezbjednosti vazduhoplovstva i u mjeri u kojoj ih primjenjuju Preporučenim praksama koje je definisala Međunarodna organizacija civilnog vazduhoplovstva, utvrđenim u Aneksima uz Konvenciju; i zahtijevaće da operatori vazduhoplova u njihovom registru, ili operatori vazduhoplova čije je glavno mjesto poslovanja ili stalno boravište na njihovoj teritoriji, i operatori aerodroma na njihovoj teritoriji, postupaju u skladu sa takvim odredbama o bezbjednosti vazduhoplovstva. Svaka strana ugovornica obavještava drugu stranu ugovornicu o svim razlikama između nacionalnih propisa i praksi i standarda bezbjednosti utvrđenih Konvencijom. Svaka strana ugovornica može, u bilo kom trenutku, da zahtijeva konsultacije sa drugom stranom ugovornicom radi razmatranja ovih razlika.
- 4) Svaka strana ugovornica obezbjeđuje da se na njenoj teritoriji učinkovito primjenjuju mjere za zaštitu vazduhoplova i pregled putnika, posada, ručnog prtljaga, i za sprovođenje odgovarajućih provjera posade, robe (uključujući predati prtljag) i zaliha vazduhoplova prije i za vrijeme ukrčavanja ili utovara, te da su ove mjere prilagođene da odgovore na pojačane prijetnje. Svaka ugovorna strana je saglasna da se od njenog određenog avio-prevozioca ili avio-prevozilaca zahtijeva da poštuju odredbe bezbjednosti vazduhoplovstva navedene u stavu (3) ovog člana a koje zahtijeva druga strana ugovornica za potrebe ulaska na, odlaska sa ili tokom boravka na teritoriji te druge strane ugovornice. Svaka strana ugovornica

pozitivno razmatra svaki zahtjev druge strane ugovornice za primjenu opravdanih specijalnih mjera bezbjednosti kao odgovora na određene prijetnje.

- 5) U slučaju incidenta ili prijetnje incidentom nezakonite otmice civilnog vazduhoplova ili nekih drugih radnji nezakonitog ometanja uperenih protiv sigurnosti tih vazduhoplova, njihovih putnika i posade, aerodroma ili uređaja za vazdušnu plovidbu, strane ugovornice pomažu jedna drugoj na taj način što olakšavaju komunikacije i primjenjuju druge odgovarajuće mjere namijenjene za brzo okončanje takvog incidenta ili prijetnje uz minimalni rizik po ljudski život.
- 6) Svaka strana ugovornica preduzima mjere, koje smatra izvodljivim, kako bi obezbjedila da vazduhoplov koji je predmet djela nezakonite otmice ili drugih djela nezakonitog ometanja, a koji je sletio na njenu teritoriju, ostane prizemljen, izuzev ukoliko polijetanje istog ne zahtijeva preovladavajuća dužnost da se zaštiti ljudski život. Kadgod je moguće, ove mjere se donose na osnovu međusobnih konsultacija.
- 7) U slučaju kada jedna strana ugovornica opravdano smatra da se druga strana ugovornica ne pridržava odredbi o bezbjednosti vazduhoplovstva iz ovog člana, prva strana ugovornica može da zahtijeva hitne konsultacije. Takve konsultacije započinju u roku od petnaest (15) dana od prijema navedenog zahtjeva od druge strane ugovornice. Ako se u roku od petnaest (15) dana od početka konsultacija ili unutar drugog roka oko kojeg se strane ugovornice mogu saglasiti, ne postigne zadovoljavajući dogovor, stvara se osnov za uskraćivanje, opoziv, obustavu ili nametanje uslova na dozvolu za obavljanje saobraćaja avio-prevozioca ili avio-prevozilaca koje je odredila druga strana ugovornica. Kada je takav postupak opravdan u slučaju hitnosti, odnosno kako bi se spriječilo dalje nepoštovanje odredbi ovog člana, prva strana ugovornica može u svako doba preduzeti privremene mjere. Svaka mjera preduzeta u skladu s ovim stavom prekida se nakon što druga strana ugovornica počne primjenjivati odredbe o bezbjednosti iz ovog člana.

ČLAN 17

KONSULTACIJE I IZMJENE I DOPUNE

- 1) Konsultacije se, po potrebi, održavaju između vazduhoplovnih vlasti strana ugovornica u cilju ostvarivanja bolje saradnje i saglasnosti u pogledu svih pitanja koja se odnose na primjenu ovog Sporazuma.
- 2) Svaka strana ugovornica može, u svakom trenutku, da zahtijeva konsultacije sa drugom stranom ugovornicom u vezi sa izmjenama i dopunama ovog Sporazuma i Rasporeda linija. Takve konsultacije započinju u roku od trideset (30) dana od datuma prijema predmetnog zahtjeva. Sve izmjene i dopune ovog Sporazuma, koje su usaglašene posredstvom navedenih konsultacija, odobrava svaka strana ugovornica u skladu sa svojim ustavnim postupcima, a stupaju na snagu sa danom razmjene diplomatskih nota u kojima se navodi predmetno odobrenje.
- 3) Ukoliko se izmjene i dopune odnose samo na Raspored linija, konsultacije se obavljaju između vazduhoplovnih vlasti obje strane ugovornice. Kada se prethodno navedene vlasti saglase sa novim ili izmijenjenim Rasporedom linija, usaglašene izmjene i dopune stupaju na snagu sa datumom odobravanja od strane vazduhoplovnih vlasti.

ČLAN 18
RJEŠAVANJE SPOROVA

- 1) Ako između strana ugovornica nastane spor u pogledu tumačenja ili primjene ovog Sporazuma, strane ugovornice ga najprije nastoje riješiti putem pregovora.
- 2) Ako strane ugovornice ne uspiju postići dogovor putem pregovora, mogu se saglasiti da spor upute na odlučivanje nekoj osobi ili tijelu ili na zahtjev jedne strane ugovornice arbitražnom sudu. Sastav arbitražnog suda je kako slijedi:
  - a. Svaka strana ugovornica imenuje jednog arbitra. Ako bilo koja strana ugovornica ne imenuje arbitra u roku od šezdeset (60) dana, predsjednik Savjeta Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva može na zahtjev druge strane ugovornice imenovati arbitra.
  - b. Treći arbitar, koji je državljanin treće države i vrši dužnosti predsjednika arbitražnog suda, imenuje se ili:
    - i. Na osnovu sporazuma između strana ugovornica; ili
    - ii. Ukoliko se strane ugovornice ne usaglase u roku od šezdeset (60) dana, putem imenovanja od strane predsjednika Savjeta Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva na zahtjev bilo koje strane ugovornice. Ako je predsjednik Savjeta državljanin jedne ili druge strane ugovornice, imenovanje treba da izvrši najstariji potpredsjednik Savjeta koji nije diskvalifikovan po predmetnom osnovu.
- 3) Arbitražni sud donosi odluku većinom glasova. Takva odluka je obavezujuća za obje strane ugovornice. Svaka strana ugovornica snosi troškove arbitra kojeg imenuje kao i troškove zastupanja u arbitražnom postupku; Troškovi predsjednika i ostali troškovi dijele se na jednake dijelove između strana ugovornica. U pogledu svih ostalih pitanja, arbitražni sud utvrđuje svoj postupak.
- 4) Arbitražni sud će nastojati da donese pisanu odluku u roku od trideset (30) dana nakon okončanja ročišta ili, ako ročište nije održano, posle podnošenja oba odgovora.
- 5) Odluka arbitražnog suda je konačna i obavezujuća za stranke u sporu.
- 6) Ukoliko i u mjeri u kojoj jedna strana ugovornica ne poštuje odluku navedenu u stavu (5) ovog člana, druga strana ugovornica može ograničiti, obustaviti ili opozvati bilo koje pravo ili privilegiju po osnovu ovog Sporazuma.

ČLAN 19
PRESTANAK VAŽENJA SPORAZUMA

Svaka strana ugovornica može, u svakom trenutku, da dostavi drugoj strani ugovornici diplomatskim putem pisano obavještenje o svojoj namjeri da otkáže ovaj Sporazum. Takvo obavještenje se istovremeno dostavlja i Generalnom sekretaru Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva. U tom slučaju, ovaj Sporazum prestaje da važi dvanaest (12) mjeseci od dana kada druga strana ugovornica primi obavještenje, osim ukoliko se obavještenje o prestanku važnosti ne povuče sporazumno prije isteka navedenog roka. Ukoliko druga strana ugovornica ne potvrdi prijem, smatraće se da je obavještenje primljeno četrnaest (14) dana od dana prijema obavještenja od strane Generalnog sekretara Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva.

ČLAN 20
USAGLAŠENOST SA MULTILATERALNIM KONVENCIJAMA

Kada stupi na snagu multilateralni sporazum koji se odnosi na vazdušni saobraćaj kojem su pristupile obje strane ugovornice, odredbe ovog Sporazuma se mijenjaju kako bi se uskladile sa odredbama tog multilateralnog sporazuma. Svako razmatranje u pogledu obima u kojem je ovaj Sporazum prestao da važi, zamijenjen, izmijenjen ili dopunjen odredbama multilateralne konvencije obavlja se u skladu sa stavom (2) člana (17) ovog Sporazuma.

ČLAN 21

Iizing

(1) Određeni avioprevoznici svake ugovorne strane imaju pravo da obavljaju ugovorene usluge na određenim rutama koristeći vazduhoplov (ili avion i posadu) iznajmljenih od bilo koje kompanije, uključujući i druge avio-kompanije. Pod uslovom da ga vazduhoplovne vlasti obje ugovorne strane ovlaste za korišćenje vazduhoplova na toj osnovi.

(2) Za korišćenje vazduhoplova po osnovu zakupa u skladu sa stavom (1) ovog člana, određeni avioprevoznici su dužni da ispunjavaju i uslove propisane ovim ugovorom.

(3) Ovaj član ne dovodi u pitanje zakone i propise Stranke koji se odnose na iznajmljivanje vazduhoplova od strane avio-kompanije te Stranke.

(4) U skladu sa stavom 2. ovog člana, određene avio-kompanije za obavljanje ugovorenih usluga, pod uslovom da takav aranžman ne znači da avioprevozniku druge zemlje daju pristup prometnim pravima koja inače ne bi bila dostupna i svim avio-kompanijama koje učestvuju u takav aranžman, imaju odgovarajuća ovlaštenja i ispunjavaju zahtjeve koji se primjenjuju na takvo uređenje.

ČLAN 22

Code-Share operacija

Prilikom obavljanja ili pružanja ugovorenih usluga na naznačenim linijama, svaka određena avio-kompanija jedne ugovorne strane može sklopiti kooperativne marketinške aranžmane kao što je dijeljenje kodova, sa:

- avioprevoznik(e) iste Ugovorne strane,

- aviokompanija(e) druge Ugovorne strane;

- avioprevoznik(e) treće zemlje, pod uslovom da takva treća zemlja ovlašćuje ili dozvoljava uporedive aranžmane između avioprevoznika druge ugovorne strane i drugih avioprevoznika o uslugama do, iz i preko te treće zemlje,

Pod uslovom da sve aviokompanije u takvim aranžmanima:

- imaju odgovarajuća ovlašćenja;
- ispunjavaju zahtjeve koji se uobičajeno primjenjuju na takve aranžmane; i
- mora, u odnosu na bilo koju kartu koju prodaje, kupcu na prodajnom mjestu jasno staviti do znanja za koju aviokopaminju ili aviokompanije kupac stupa u ugovorni odnos.

Svi kod-share aranžmani moraju imati prethodno odobrenje odgovarajućih vazduhoplovnih vlasti prije implementacije.

ČLAN 23 **REGISTRACIJA**

Ovaj sporazum i sve izmjene istog registruju se kod Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva.

ČLAN 24 **STUPANJE NA SNAGU**

Ovaj Sporazum stupa na snagu nakon okončanja svih unutrašnjih pravnih postupaka svake strane ugovornice, o čemu strane ugovornice obavještavaju jedna drugu diplomatskim putem.

Ovaj Sporazum stupa na snagu prvog dana narednog mjeseca od datuma prijema posljednjeg obavještenja.

U POTVRDU TOGA su dolje potpisani, propisno ovlašćeni od strane odnosnih Vlada, potpisali ovaj Sporazum.

Sačinjeno u _____, ovog __ dana _____ godine, u dva originalna primjerka, svaki na arapskom, engleskom i crnogorskom jeziku, pri čemu sva tri teksta imaju podjednaku važnost. Međutim, u slučaju razlika u tumačenju ovog Sporazuma ili Dodatka istog, mjerodavna je verzija na engleskom jeziku.

Ovaj Sporazum može biti primjenjen privremeno do datuma njegovog potpisivanja.

Za Vladu Države Kuvajt

Za Vladu.....

DODATAK
RASPORED LINIJA

Dio 1:

Linije na kojima će saobraćati, u oba smjera, određeni avio-prevoznik ili avio-prevoznici Države Kuvajt su:

Mjesta polaska	Mjesta međuslijetanja	Mjesta dolaska	Mjesta dalje
Mjesta u Državi Kuvajt	Nije određeno	Mjesto u Crnoj Gori	Nije određeno

Dio 2:

Linije na kojima će saobraćati, u oba smjera, određeni avio-prevoznik ili avio-prevoznici Crne Gore su:

Mjesta polaska	Mjesta međuslijetanja	Mjesta dolaska	Mjesta dalje
Mjesto u Crnoj Gori	Nije određeno	Mjesta u Državi Kuvajt	Nije određeno

Napomene:

- 1) Određeni avio-prevoznici mogu, na svim ili na nekim od letova, izostaviti mjesta međuslijetanja i mjesta dalje, pod uslovom da je ugovoreni saobraćaj na ovim linijama započeo i završava se u mjestima na teritoriji strane ugovornice koja je odredila avio-prevoznika.
- 2) Određeni avio-prevoznici svake strane ugovornice mogu, u svim mjestima međuslijetanja i/ili mjestima dalje, koristiti prava pete vadhoplodne slobode.
- 3) Određeni avio-prevoznici svake Ugovorne strane mogu započeti/završiti svoje letove na bilo kojem međunarodnom aerodromu na teritoriji Strana Ugovornica.

**AGREED MINUTES
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE STATE OF KUWAIT
AND
THE GOVERNMENT OF MONTENEGRO**

Delegations representing the aeronautical authorities of the Government of the State of Kuwait headed by Eng. Yousef S. Al-Fouzan, and the Ministry of Capital Investments of the Government of Montenegro headed by Milica Mićunović, met in Podgorica on 8th November 2022., to discuss and initial a new Air Services Agreement (herein and after referred to as the 'Agreement') between the Government of the State of Kuwait and the Government of Montenegro, Lists of the names of the members of both delegations are attached as Appendix (1).

The negotiations were held in a cordial and friendly atmosphere, and both delegations expressed their desire to further promote their aeronautical relations in a spirit of cooperation and complete understanding for their mutual benefits.

The two delegations agreed to initial final drafts of ASA and MOU texts between the State of Kuwait and Montenegro initialled today by the heads of the two delegations. The new ASA and MOU texts are attached as Appendix (2). The aeronautical authorities of both Contracting Parties will endeavour within their authority to sign as soon as possible.

Done in Podgorica on 08 November 2022, in two original copies in English language.

Head of the delegation
of the Government of the State of Kuwait

Eng. Yousef Al Fouzan
Director General of Civil Aviation
Directorate General of Civil Aviation

Head of the delegation of the Government
of Montenegro

Ms. Milica Mićunović
Head of the Division for Civil Aviation
Ministry of Capital Investments

Delegation of the State of Kuwait

1. Eng. Yousef Al Fouzan Director General of Civil Aviation Directorate General of Civil Aviation	Head
2. Mr. Abdullah Al Rajhi Director of Air Transport Department Directorate General of Civil Aviation	Member
3. Mr. Abdulmohsen Alfares First secretary – Legal Affairs Ministry of Foreign Affairs	Member
4. Mr. Ahmad Ashkanani Air transport Researcher Directorate General of Civil Aviation	Member
5. Mrs. Hajar Mohammed AlKandri Coordinator of the First Administrative Transaction Directorate General of Civil Aviation	Member

APPENDIX 1

Delegation of Montenegro

1. Ms Milica Mićunović Head of the Division for Civil Aviation Ministry of Capital Investments	Head
2. Ms Belma Hasanović Advisor in the Division for Civil Aviation Ministry of Capital Investments	Member
3. Ms Marijana Vukčević Senior Advisor for International Cooperation Civil Aviation Agency	Member
4. Ms Milica Vuković Senior Advisor within the Multilateral and Legal Department Ministry of Foreign Affairs	Member
5. Mr Dragan Popović Head of the Department of Commercial Strategy, Network, Revenue Management and Distribution Airline Company 'ToMontenegro'	Member